

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Hytönen, Jonne

Title: Kertomus kovaonnisesta turvelobbauksesta auttaa uudistamaan aluekehittämisen tavoitteita

Year: 2022

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja & Alue- ja ympäristötutkimuksen seura, 2022

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Hytönen, J. (2022, 1.9.2022). Kertomus kovaonnisesta turvelobbauksesta auttaa uudistamaan aluekehittämisen tavoitteita. Versus. <https://www.versuslehti.fi/tiededebatti/suomalainen-turvesuo-on-keskella-maailman-muutosta/>

JONNE HYTÖNEN

Jonne Hytönen toimii tutkijatohtorina Aalto-yliopiston rakennetun ympäristön laitoksella sekä tutkimuskoordinaattorina Jyväskylän yliopiston ylitiedekuntaisessa kestävyystutkimusyhteisö JYU.Wisdomissa. Hän osallistui vuonna 2021 [Aluekehittämisen kestävyuden kivijalka](#) -hankkeeseen, jossa kehitettiin kriteeristöä kestävyuden tarkemmaksi huomioimiseksi aluekehittämisessä.

KERTOMUS KOVAONNISESTA TURVELOBBAUKSESTA AUTTAA UUDISTAMAAN ALUEKEHITTÄMISEN TAVOITTEITA

Hanna Lempinen analysoi kirjoituksessaan turpeen energiakäyttöä puolustaneita mainoskampanjoita vuosina 2013 ja 2017 julkaisemiensa tutkimusten pohjalta. Turveteollisuuden informaatio-operaatioiden retoriikka vaikuttaa hätkähdyttävän vanhentuneelta jo muutama vuosi kampanjoiden päätyttyä. Lempisen analyysi antaa jälkikäteen luettuna herkullisen lähtökohdan arvioida myös nykyistä luonnonvaratalouden kestävyydestä käytävää julkista keskustelua.

Kampanjat vanhenivat nopeasti, sillä maailma ja markkinat muuttuivat ympärillämme nopeammin kuin osasimme ennustaa. Turvelobbaus vaikuttaa jääneen kestävyysmurroksen jalkoihin, mutta voiko samalla tavalla käydä myös metsäalan edunvalvonnalle? Turvetarinasta voivat ottaa oppia paitsi tiedeviestijät, myös aluekehittäjät ja lobbarit. Muutosvastarintaisinkin luonnonvara-alan edunvalvonta voi vaikuttaa tehokkaalta vielä aivan juuri ennen romahdusta.

Pöhinäperusteisen aluekehittämisen näkemyksettömyys

Lempinen kirjoittaa turpeenkäytöstä luopumisen olleen kivuliaampaa kuin numeroiden valossa voisi kuvitella. Valtakunnallisessa mittakaavassa alan työllistävä vaikutus ei ole ollut järin suuri. Silti yksittäisen perheen tai seutukunnan näkökulmasta kyse voi olla kokonaisvaltaisesta ulkoa tuodusta muutoksesta, johon ei voi itse juuri vaikuttaa. Globaali ympäristöpolitiikka saa paikallisia muotoja, jotka näkyvät eri yksilöiden elämässä eri tavoin.

Yhdelle kestävyysmurros merkitsee verrattain kevyttä kulutus- tai toimintatapojen viilaamista kestävämpään suuntaan, ja jopa uusia toimeentulon mahdollisuuksia. Toiselta kestävyysmurros voi viedä elinkeinon, jota on perheessä harjoitettu vuosikymmeniä tai -satoja. On yhteiskunnan tehtävä tukea heitä, joiden elämäntapaa ja toimeentuloa ympäristökriisiin vastaaminen eniten ravisuttaa. Sijoitukset murroksen vaikutusten pehmentämiseksi palvelevat yleistä etua.

Turvetuotannon alasajon kohdalla kestävyysmurroksen pehmentämisen ei pitäisi olla aivan mahdoton tehtävä. Kestävyysmurrokseen vastaaminen oikeudenmukaisella tavalla on kuitenkin turvesopeutuspaketteja laajempi tehtävä, jonka mittakaavaa ei ole vielä täysin oivallettu. Tuotannon rakenteisiin on puututtava lähes kaikilla aloilla, jotka liittyvät luonnonvarojen hyödyntämiseen.

Toimiin voidaan niin haluttaessa ryhtyä nopeasti: alueiden kehittämisen tehtävänanto on mietittävässä uusiksi, vaikka lähtökohdat muutokseen eivät ole erinomaiset. Aluekehittämisen pitkän aikavälin aluepoliittista tähtäintä eli alueiden kehityserojen tasaamispyrkimystä on jo pitkään purettu EU-rahoitteiseksi, markkinaehtoiseksi ja kasvuhakuiseksi hanketyöksi. Vaikeuksiin ylläpitää nopeaa talouskasvua on haluttu vastata paikallisista resursseista käsin.

Pirstaloitunut aluepolitiikka

Aluepoliittisen suuren tarinan muuttumista lyhytjänteiseksi kilpailukykykypolitiikaksi kuvaillaan alan kirjallisuudessa dynaamisin sanankääntein, puhuen niin sanotusta paikkaperusteisesta aluekehittämisestä. Yhtä hyvin voitaisiin puhua aluekehittämisen markkinaehtoistumisesta ja ylipäättään pirstoutumisesta.

Monet alueiden edunvalvojista, sellaisiksi itsensä kokevista, ja jopa aluepolitiikan tutkijoista kokee talouskasvun aluekehittämisen päällimmäiseksi tavoitteeksi. Osa haluaisi huolehtia myös kilpailukykykilpailun pudokkaista ja kestävydestä. Se on vaikeaa, sillä aluepolitiikka – alueiden välisten kehityserojen tasaaminen – on yritetty siivota aluekehittämisestä pois.

Ympäristökriisin aikakaudella talouskasvun maksimointi ei ole perusteltu aluekehittämisen ensisijainen päämäärä. Koko aluekehittämisen on tähdättävä oikeudenmukaiseen kestävyysmurrokseen, jonka saavuttaminen edellyttää yhteisten nimittäjien etsimistä ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden välillä. Euroopan Unionin oikeudenmukaisen siirtymän rahasto on liikahdus oikeaan suuntaan. Alueiden kehityserojen tasaaminen olisi ympäristökriisin aikakaudellakin hyvä tavoite aluekehittämiselle, jonka onnistumista on arvioitava uudenlaisin hyvinvointia ja ympäristön tilaa kuvaavin mittarein.

Ratkaiseva ennakointi

Pääoma tulee pakenemaan turveteollisuuden kaltaisilta aloilta, joille ei koko talousjärjestelmää uhkaavan ympäristökriisin aikakaudella ole rakennettavissa myönteisiä tulevaisuuden näkymiä. Turvealan alasajo osoittaa, että muutokset etenevät välillä hiipien ja välillä vaikeasti ennakoitavin harppauksin, joiden vaikutuksia on pehmennettävä. Tulevaisuusorientoitunut, kestävä aluekehittäminen tähtää ympäristökuormituksen kevenemiseen.

Eväitä aluetalouksien kestäväyttämiseen voi etsiä nostamalla katse paikallisesta markkinareaktiivisuudesta rohkeasti kauas tulevaisuuteen. Paikallisyhteisöjen tarpeet ja kehittämistavoitteet voivat joko olla tai olla olematta perusteltuja kestävyysnäkökulmasta. Kaikkien intressiryhmien, myös paikallisten, vaatimuksia on arvioitava suhteessa pitkän aikavälin kestävyysperiaatteisiin. Edunvalvonta ja aluekehittäminen, joka ei ole kestävyystutkimuksellisesti perusteltua, tyytyy hidastamaan muutosta muutoksen ohjaamisen sijaan.

Taloudellisten intressiryhmien vahvuus syntyy lopulta kyvystä ennakoida tulevaa muutosta. Ehkä lohdullistakin, mutta ennakointi ei ole välttämättä erityisen vaikeaa, jos toimintaa ohjaavat tutkimuksellisesti perustellut valinnat ja linjaukset. Tiedepaneelien suositukset kannattaa ottaa tosissaan, sillä ne summaavat kestävyystutkimusyhteisön näkemykset ymmärrettävään muotoon takertumatta yksittäisiin tutkimustuloksiin. Erityisesti luonnon monimuotoisuutta heikentävä luonnonvarojen entistä voimaperäisempi hyödyntäminen tulee pian tiensä päähän, vaikka yhteiskunnallisen keskustelun eetos saattaa vaikuttaakin juuri nyt vielä toiselta. Kun

toimintaympäristön tuleva muutos ymmärretään, on helpompaa rakentaa uskottava ja rohkea näkemys toivotusta tulevaisuudesta.

JONNE HYTÖNEN